

גירשתי את אשתי נאמן?

ואף בנידון דידן, ודאי כונתו לומר "גירשתי", ונאמן.

אמר ליה אביי, והא כי אתא רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן, בעל שאמר "גירשתי את אשתי" אינו נאמן,

נמצא, שנחלקו האמוראים בדעת רבי יוחנן, ויש לנו לחוש לדעת המחמירים (127), ולאוסרה להנשא לשוק.

אמר ליה רבא: ולאוי מי לא שנינהו, וכי לא תרצנו קושיא זו לעיל, כאן למפרע וכאן

להבא?! ואם כן, לא נחלקו האמוראים בדעת רבי יוחנן, ולכולי עלמא אפשר להתירה להינשא מכאן ולהבא.

חזר אביי והקשה עליו: ואשנויי ניקום ולסמוך?! וכי אפשר לסמוך על תירוץ זה ולהסיק שלא נחלקו האמוראים בדעת רבי יוחנן? הלא יש לחוש שמא נחלקו בדבריו, ויש האוסרים אפילו מכאן ולהבא?

ומכח קושיא זו, חזר בו רבא מדבריו, ואמר ליה רבא לרב נתן בר אמי, חוש לה, כאביי, ותאסר לשוק. (128)

מקרה נוסף באותו ענין:

הרי לענין כהונה ליכא מיגו?

ומבאר הקובץ שיעורים: כאשר טוען "יש לי בנים", אנו זקוקים למיגו רק כדי להתיר איסור יבמה לשוק, וסברת "בידו לגרשה" מתירה את איסור יבמה לשוק. אלא שאם נתגרשה מתחדש איסור חדש, דגררשה אסורה לכהן, אך כיון שבפועל לא טען גירשתי, אלא "יש לי בנים", אינה אסורה לכהן.

אמנם דעת התוספות לעיל, שאין לנו להאמינו אלא כפי כח טענת המיגו, וכיון שבגררשה אסורה לכהן, אף כאן תהא אסורה לכהן. (וע"ע בקצות החושן קמו יא).

ונראה שהדבר תלוי בחקירת האחרונים בגדר מיגו, האם מיגו הוא נאמנות לטענתו הנוכחית, כיון שאילו רצה לשקר היה בידו לשקר באופן מוצלח יותר. ולפי צד זה, כיון שאין אנו זקוקים למיגו אלא כדי להתירה לשוק, אין לנו לאוסרה לכהן כגררשה. (וכסברת הקובץ שיעורים הנ"ל). או שמא, מיגו אינו נאמנות, אלא שאנו דנים את טענתו לפי כח הטענה שהיה בידו לטעון. וכיון שאילו היה טוען "גירשתי" היתה אסורה לכהן, אף כאן אסורה לכהן. עד כאן בבאור דעת

הרשב"ם והתוספות בסוגיין.

אך הר"י מיגאש מפרש, שמוותר לכהן, כיון שאנו מפרשים את דבריו ותולים שהיו כאן קידושין על תנאי, ולא התקיים התנאי, והרי היא פנויה למפרע.

ונאמן בזה במיגו שהיה טוען גירשתי. והקשה עליו הרמב"ן, הרי הוי מיגו למפרע, ומיגו למפרע לא אמרינן? ותירץ, כיון שהתנאי לא יתקיים אלא בעתיד, לא חשיב כמיגו למפרע אלא מכאן ולהבא.

127. ולשיטתם אינו נאמן לומר גירשתי, הגם שבידו לגרשה כעת, מפני שיש רגלים לדבר שלא גירשה, שאילו גירשה, קלא אית ליה.

128. באור מהלך הגמרא על פי הרשב"ם. אך רבינו גרשום פירש: הא דאמרינן "ואשינויי ניקום ונסמוך", אינו קושיא, אלא בניחותא, דיש לנו לסמוך על תירוץ זה, ולכן אמר רבא לרב נתן בר אמי "חוש לה", כלומר, יש להאמין לבעל ולהתירה מכח תרוצו של רבי יוחנן.